

Ảnh hưởng của dịch COVID-19 đến ngành du lịch trên thế giới

The effects of COVID-19 on the world tourism industry

Nguyễn Thị Minh Hương*
Nguyen Thi Minh Huong*

*Khoa Tài chính - Ngân hàng, Trường Đại học Tài chính - Kế toán, Quảng Ngãi, Việt Nam
Faculty of Finance and Banking, University of Finance and Accountancy, Quang Ngai, Viet Nam*

(Ngày nhận bài: 11/8/2021, ngày phản biện xong: 21/8/2021, ngày chấp nhận đăng: 01/12/2021)

Tóm tắt

Sự bùng phát của đại dịch COVID-19 đã gây thiệt hại đáng kể trên toàn cầu, tạo ra những cú sốc trên mọi lĩnh vực; đặc biệt, ảnh hưởng rất lớn đến ngành du lịch trên thế giới. Theo Tổ chức Du lịch Thế giới (UNWTO), ảnh hưởng của dịch COVID-19 đã khiến ngành du lịch toàn cầu bị thiệt hại tương đối lớn, cụ thể: Lượng khách du lịch quốc tế đã giảm 72% trong 10 tháng đầu năm 2020, làm tổn thất khoảng 910-1.200 tỷ USD doanh thu xuất khẩu từ du lịch. Bài viết phân tích những ảnh hưởng của dịch COVID-19 đến ngành du lịch trên thế giới.

Từ khóa: COVID-19; ngành du lịch; thế giới

Abstract

The outbreak of the COVID-19 pandemic has caused considerable worldwide damage, created shocks in all areas, and especially had great influence on the tourism industry in the world. According to the World Tourism Organization (UNWTO), the impact of the COVID-19 epidemic made the global tourism industry suffer relatively large losses, namely the number of international tourist arrivals has decreased by 72% in the first 10 months of 2020, making a loss of about 910-1.200 billion USD in export revenues from tourism. This study analyzes the effects of COVID-19 on the tourism industry in the world.

Keywords: COVID-19; tourism; world

1. Giới thiệu

Đại dịch COVID-19 gây ra thiệt hại nghiêm trọng cho nền kinh tế. COVID-19 là một loại virus mới khiến hệ hô hấp bị tổn thương nghiêm trọng, lần đầu tiên xác định vào tháng 12 năm 2019 tại Vũ Hán, Trung Quốc.

Tính đến tháng 7/2021, đại dịch COVID-19 đã tấn công 220 quốc gia và vùng lãnh thổ trên thế giới. Mỹ, Ấn Độ và Brazil là ba nước

có số ca mắc bệnh và tử vong mới cao nhất thế giới trong thời gian gần đây.

Theo Trung tâm Kiểm soát và Ngăn ngừa Dịch bệnh châu Âu (ECDC), tỷ lệ tử vong cao hơn mức dự đoán đã diễn ra tại các nước Bỉ, Pháp, Italy, Malta, Tây Ban Nha, Thụy Sĩ, Anh, và chủ yếu rơi vào những người già trên 65 tuổi. Số ca tử vong do COVID-19 tại châu Âu đã vượt ngưỡng 75.000 người.

* *Corresponding Author:* Nguyen Thi Minh Huong, Faculty of Finance and Banking, University of Finance and Accountancy, Quang Ngai, Viet Nam.

Email: nguyenthiminhhuong@tckt.edu.vn

Còn tại Châu Á, dịch bệnh COVID-19 vẫn đang diễn biến phức tạp. Trong đó, Indonesia có số ca nhiễm COVID-19 nhiều nhất Đông Nam Á; các trường hợp tái phát bệnh gia tăng ở Hàn Quốc và Singapore. Có thể thấy, thế giới nói chung và Việt Nam nói riêng đang ở trong thời điểm căng thẳng nhất của dịch bệnh COVID-19, điều này đã và đang gây tác động rất lớn đến sức khỏe con người cũng như toàn bộ nền kinh tế, đặc biệt là ngành du lịch. Theo UNCTAD (Hội nghị Liên Hợp Quốc về Thương mại và Phát triển), do ảnh hưởng của dịch COVID-19, nền kinh tế toàn cầu đã thu hẹp tốc độ tăng trưởng GDP khoảng -3,5% vào năm 2020.

Mục tiêu chính của nghiên cứu này là xác định tác động của đại dịch COVID-19 đối với ngành du lịch toàn cầu. Nghiên cứu tập trung vào tất cả các quốc gia và xác định những thách thức mà họ phải đối mặt trong du lịch và hàm ý chính sách để vượt qua những thách thức đó trong ngắn hạn và dài hạn; đồng thời, giảm thiểu những cú sốc kinh tế toàn cầu do đại dịch COVID-19 gây ra.

2. Tổng quan nghiên cứu và phương pháp nghiên cứu

2.1. Tổng quan nghiên cứu

Có thể nói ngành du lịch là ngành kinh tế mũi nhọn, đóng vai trò đặc biệt quan trọng trong tăng trưởng kinh tế của một quốc gia, đây cũng là ngành kinh tế phải đối mặt với nhiều thách thức hơn do COVID-19. Do đó, đại dịch COVID-19 đã ảnh hưởng đến lĩnh vực du lịch, cuối cùng dẫn đến rủi ro trong tăng trưởng kinh tế của một quốc gia. Đã có nhiều nghiên cứu về tác động của đại dịch COVID-19 đến ngành du lịch, cụ thể như sau:

Theo Shretta (2020), lĩnh vực du lịch và lữ hành có nhiều khả năng bị ảnh hưởng bởi đại dịch COVID-19. Du lịch là một trong những ngành quan trọng nhất trong nền kinh tế toàn

cầu, góp phần đáng kể vào GDP của thế giới (Gamage và cộng sự, 2017). Ngành du lịch toàn cầu chiếm hơn 10% GDP toàn cầu và 30% dịch vụ xuất khẩu của thế giới (Worldbank, 2017). Theo Ozili & Arun (2020), ngành du lịch thiệt hại với doanh thu hơn 820 tỷ đô la Mỹ trên toàn cầu do đại dịch COVID-19 do nhiều chính phủ áp đặt hạn chế đi lại, cấm đi lại, đóng cửa các sân bay và hành khách hủy các chuyến bay đến. Bên cạnh đó, ngành khách sạn chủ yếu là bị ảnh hưởng do các chính sách cách ly xã hội của hầu hết các chính phủ và khách hàng hủy đặt chỗ đã làm thua lỗ khoảng 150 tỷ đô la Mỹ trên toàn thế giới.

Ahikul và cộng sự (2020) kết luận rằng COVID-19 ảnh hưởng đáng kể đến ngành du lịch Trung Quốc. Theo Aljazeera (2020), COVID-19 đã làm ảnh hưởng nặng nề đến các ngành khách sạn và du lịch ở Trung Quốc do khách du lịch đã hoãn hầu hết các chuyến bay đến Trung Quốc.

Các đại dịch đáng chú ý ảnh hưởng đến nền kinh tế thế giới là dịch cúm H1N1, SARS, đại dịch HIV AIDS, virus Ebola, virus Zika. Những đại dịch này tạo ra những thiệt hại to lớn về kinh tế trên toàn cầu. Dịch SARS là căn bệnh có ảnh hưởng lớn nhất đến ngành du lịch, ngành hàng không quốc tế (IATA, 2020). Tuy nhiên, sự bùng phát COVID-19 có thể gây ra những ảnh hưởng tương đối lớn hơn các đại dịch trước đây. Khi dịch COVID-19 lan rộng toàn cầu, lượng khách du lịch quốc tế đã giảm 72% trong 10 tháng đầu năm 2020, với mức giảm doanh thu xuất khẩu từ du lịch trên toàn thế giới là 910-1.200 tỷ đô la Mỹ (UNWTO, 2020). Con số này nhiều hơn mười lần so với tác động tài chính toàn cầu của dịch SARS (Shretta, 2020). Do đó, có thể kết luận rằng đợt bùng phát COVID-19 đã tác động nghiêm trọng đến du lịch quốc tế so với các đại dịch trước đây trên thế giới.

Sự suy giảm của ngành du lịch có thể ảnh hưởng nghiêm trọng đến việc làm và thu nhập của chuỗi cung ứng. Các quốc gia phụ thuộc nhiều vào lĩnh vực du lịch có thể trải qua sự suy thoái lớn trong thị trường lao động và GDP của đất nước. Các phân ngành chính liên quan đến ngành du lịch là vận tải hàng không, khách sạn, thực phẩm và đồ uống, giao thông vận tải và thông tin liên lạc. Do đó, tất cả các phân ngành đó đều bị ảnh hưởng tiêu cực bởi sự suy giảm của ngành du lịch (Hội nghị Liên hiệp quốc về Thương mại và Phát triển (UNCTD), 2020. Theo Hội đồng Du lịch và Lữ hành thế giới (WTTC) (2020), ngành du lịch là có nhiều khả năng phục hồi chậm hơn so với các lĩnh vực khác trong nền kinh tế, như các đại dịch trước đó đã mất hơn 19 tháng để hồi phục.

Nhìn chung, một số học giả đã xác định được tác động tiêu cực của ngành du lịch toàn cầu do đại dịch COVID-19 (Shretta, 2020; Ahikul và cộng sự, 2020; Aljazeera, 2020; Ozili & Arun, 2020). Do đó, các tài liệu hiện tại là rất cần thiết để xem xét tác động của COVID-19 đối với ngành du lịch, vì du lịch là một trong những ngành quan trọng nhất đối với sự phát triển của nền kinh tế trên thế giới. Những phát hiện từ các nghiên cứu trước đây có thể giúp khắc phục những cú sốc kinh tế xảy ra do đại dịch COVID-19. Dựa trên những phát hiện lý thuyết và thực nghiệm ở trên về COVID-19 và ngành du lịch, lập luận chính của nghiên cứu này có thể được phát triển như sau: Đại dịch COVID-19 là cú sốc kinh tế nghiêm trọng đối với thế giới. Nó tạo ra những thiệt hại nghiêm trọng trên toàn cầu chỉ trong thời gian ngắn. Khi đại dịch bùng phát, ngành du lịch quốc tế phải đối mặt với nhiều tổn thất do sự

hạn chế đi lại và chính sách cách ly xã hội. Chính vì vậy, ngành du lịch có thể được xác định là ngành bị ảnh hưởng nghiêm trọng nhất bởi các cú sốc kinh tế không được dự báo trước. Do đó, nghiên cứu này đề cập đến tác động của đại dịch COVID-19 đối với ngành du lịch, từ đó tác giả đưa ra hàm ý chính sách nhằm giải quyết những thách thức của nền kinh tế khi dịch bệnh bùng phát.

2.2. Phương pháp nghiên cứu

Phương pháp nghiên cứu được sử dụng là phương pháp nghiên cứu định tính, cụ thể gồm các phương pháp sau:

- Phương pháp thống kê: Tác giả sử dụng số liệu thống kê thích hợp để phục vụ cho việc đánh giá tác động của dịch COVID-19 đến ngành du lịch trên thế giới.

- Phương pháp phân tích tổng hợp: Trên cơ sở phân tích từng nội dung cụ thể, tác giả đưa ra những đánh giá chung về tác động của dịch COVID-19 đến ngành du lịch trên thế giới.

- Phương pháp so sánh, đối chiếu: Đánh giá tác động của dịch COVID-19 đến ngành du lịch trên thế giới trên cơ sở có sự so sánh, đối chiếu giữa năm này so với năm trước.

Nghiên cứu này sử dụng dữ liệu thứ cấp từ các nguồn Worldometers, 2021; UNWTO, 2020; Tổng cục Thống kê, 2020 và STR, CBRE Viet Nam, 2020 để phân tích.

3. Ảnh hưởng của COVID-19 đến ngành du lịch trên thế giới

Sự bùng phát COVID-19 đã tạo ra những rủi ro trong ngành du lịch trên toàn cầu. Thống kê COVID-19 trên thế giới được trình bày ở *Bảng 1*.

Bảng 1. Thống kê COVID-19 trên thế giới tính đến ngày 03/08/2021

Khu vực	Số lượng ca nhiễm	Số lượng tử vong	Số lượng bình phục
Châu Âu	51.734.641	1.136.127	46.976.743
Bắc Mỹ	42.784.092	942.123	35.468.755
Châu Á	62.582.473	905.845	58.476.938

Nam Mỹ	35.616.788	1.092.320	33.169.098
Châu Phi	6.836.621	172.347	5.970.618
Châu Đại Dương	108.091	1.558	78.467
Thế giới	199.663.427	4.250.335	180.141.325

(Nguồn: Worldometers [16])

- Khách du lịch quốc tế:

Theo UNWTO, lượng khách du lịch quốc tế năm 2019 đạt gần 1,5 tỷ lượt, tăng 3,8% so với năm 2018, cao hơn mức tăng trưởng kinh tế toàn cầu (+3%). Đây là năm tăng trưởng thứ mười liên tiếp kể từ năm 2009. Tuy nhiên, trong giai đoạn 2017-2019, khách du lịch quốc tế trên toàn cầu đang tăng trưởng chậm lại.

Năm 2017 tăng 7,0%, năm 2018 giảm xuống còn 5,7%, năm 2019 chỉ tăng 3,8%. Năm 2019, khu vực dẫn đầu về tăng trưởng khách du lịch quốc tế đến là Trung Đông (+6,8%); tiếp đến là châu Phi (+6,4%), châu Âu (+4,0%), châu Á và Thái Bình Dương (+3,7%), và châu Mỹ (+2,0%) (Bảng 2).

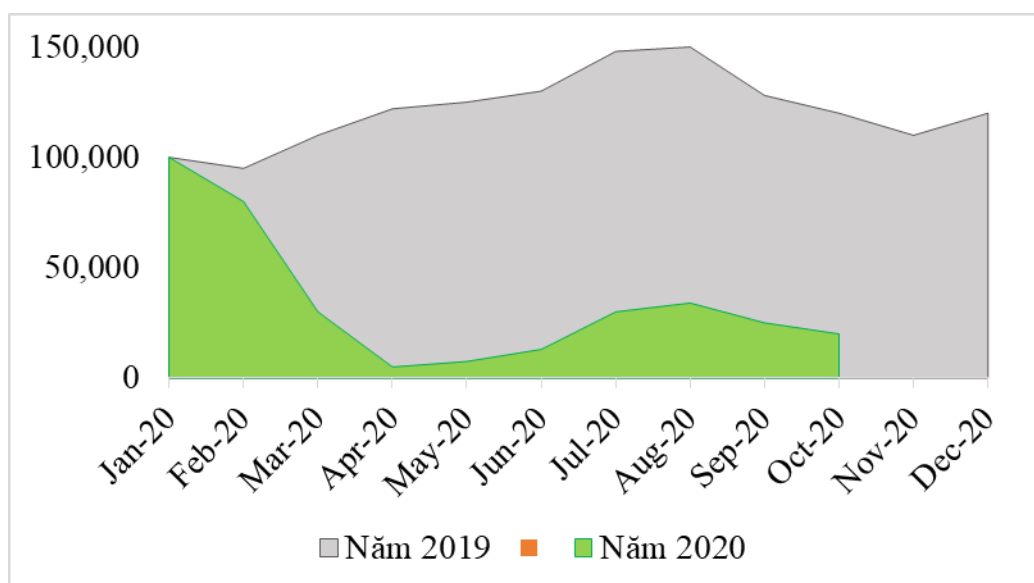
Bảng 2. Lượng khách du lịch quốc tế đến phân theo khu vực năm 2017 – 2020

	Lượt khách (triệu lượt)				Thị phần (%)	Tăng/giảm (%)	
	2017	2018	2019	Tháng 1-10/2020	Tháng 1-10/2020	18/17	19/18
Thế giới	1.332	1.407	1.462	478	100	5,7	3,8
Châu Âu	676,6	716,1	744,3	243	50,8	5,8	4,0
Châu Á và Thái Bình Dương	324,1	347,7	360,6	117,7	24,6	7,3	3,7
Châu Mỹ	210,7	215,7	220,2	72	15,1	2,3	2,0
Châu Phi	63,0	68,4	73,2	23,9	5,0	8,8	6,4
Trung Đông	57,7	59,4	64,2	21	4,4	4,3	6,8

(Nguồn: UNWTO [11, 12] và tính toán của tác giả)

Năm 2020, du lịch quốc tế về cơ bản đã bị đình trệ do ảnh hưởng của dịch COVID-19. Lượng khách du lịch quốc tế (khách qua đêm) đã giảm 72% trong giai đoạn từ tháng 1 đến tháng 10 năm 2020 so với cùng kỳ năm 2019 (hình 1). Sự sụt giảm trong 10 tháng đầu năm 2020 cho thấy lượng khách du lịch quốc tế ít hơn 900 triệu lượt so với cùng kỳ năm 2019 và dẫn đến lỗ xuất khẩu 935 tỷ USD từ du lịch

quốc tế, gấp hơn 10 lần mức lỗ năm 2009 dưới tác động của khủng hoảng kinh tế toàn cầu. Châu Á và Thái Bình Dương đã giảm 82% lượng khách đến từ tháng 1 đến tháng 10 năm 2020. Trung Đông ghi nhận mức giảm 73%, trong khi châu Phi giảm 69% trong khoảng thời gian 10 tháng này. Lượng khách quốc tế ở cả châu Âu và châu Mỹ đều giảm 68%.

Hình 1. Lượng khách du lịch quốc tế năm 2019 và 10 tháng đầu năm 2020

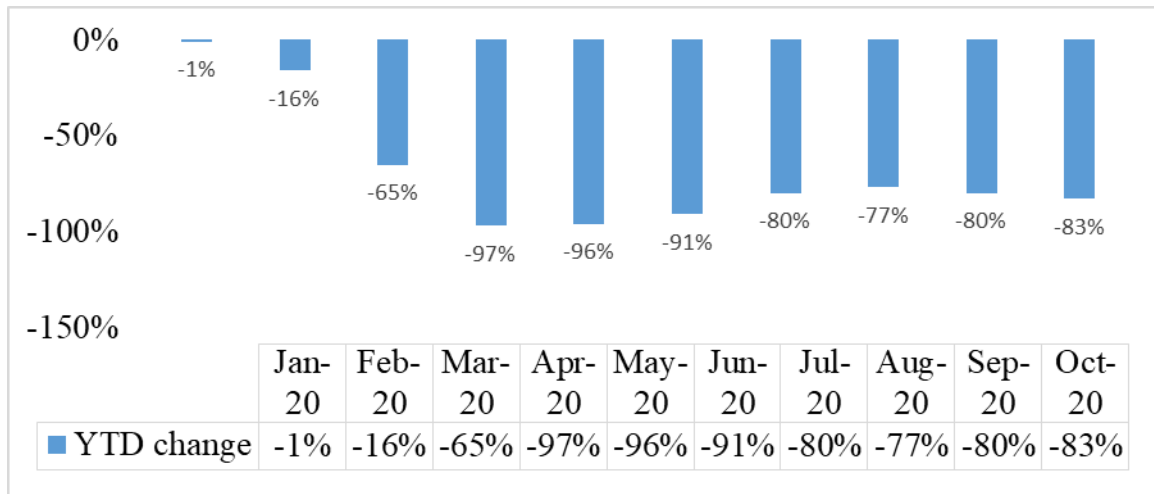
(Nguồn: UNWTO [13])

Sự sụt giảm này ít nhất có một phần do các lượt khách du lịch đến từ Trung Quốc giảm thấp hơn; trong khi đó, khách du lịch Trung Quốc là những người đóng góp chính cho ngành du lịch của nhiều quốc gia. Các thị trường châu Á phụ thuộc nhiều vào khách du lịch Trung Quốc, bao gồm Hồng Kông, Ma Cao, Singapore, Đài Loan và Việt Nam. Ngành du lịch của Liên minh châu Âu (EU) ước tính mất khoảng 1 tỷ euro doanh thu mỗi tháng do sự bùng phát của dịch COVID-19. Ngành du lịch đang phải đối mặt với sự sụt giảm đáng kể lượng khách quốc tế đến từ các thị trường trọng điểm, bao gồm Trung Quốc, Nhật Bản, Hàn Quốc và Hoa Kỳ, cũng như sự gián đoạn của du lịch nội địa và du lịch nội EU. Điều này, cùng với việc đóng cửa tất cả các dịch vụ không thiết yếu, đã khiến ngành du lịch bị đình trệ.

Sự bùng phát của đại dịch COVID-19 ở châu Phi bắt đầu muộn hơn so với các nơi khác trên thế giới, vì vậy tác động vẫn chưa đạt đến mức tương tự như đã xảy ra ở những nơi khác. Tuy nhiên, nếu tỷ lệ lây nhiễm như đã quan sát được ở các nơi khác trên thế giới xảy ra tương tự ở lục địa này, thì tác động có thể sẽ rất nghiêm trọng. Ở châu Mỹ, Hoa Kỳ bị ảnh hưởng nặng

nề nhất bởi đại dịch, tiếp đến là Canada, Brazil, Chile, Peru và Ecuador. Trong những năm gần đây, Hợp chủng quốc Hoa Kỳ đã dẫn đầu tăng trưởng du lịch một cách tuyệt đối trong số 10 thị trường du lịch hàng đầu - có nghĩa là, đại dịch sẽ gây ra hậu quả nghiêm trọng cho nền kinh tế này. Tại châu Mỹ Latinh, số trường hợp nhiễm COVID-19 được xác nhận đang gia tăng, với cuộc khủng hoảng hiện nay có khả năng khiến sự tăng trưởng chậm gần đây của khu vực trở nên trầm trọng hơn. Với một quốc gia mà du lịch chiếm một phần lớn trong GDP như Brazil, quốc gia này đã bị ảnh hưởng tiêu cực bởi việc áp dụng lệnh cấm di chuyển và các biện pháp khác làm giảm số lượng khách du lịch. Ở vùng Caribe, nơi có nhiều quốc gia phụ thuộc vào ngành du lịch như Bahamas, Barbados, Jamaica..., việc kéo dài hạn chế di chuyển đã tác động nghiêm trọng đối với các nền kinh tế và việc làm tại địa phương.

Theo dữ liệu của UNWTO, lượng khách du lịch quốc tế giảm mạnh vào tháng 4, 5, 6 năm 2020. Hình 2 minh họa tỷ lệ phần trăm thay đổi lượng khách du lịch theo các tháng so với số liệu đầu năm 2020 trên thế giới.

Hình 2. Tỷ lệ thay đổi lượng khách du lịch quốc tế theo tháng so với đầu năm 2020

(Nguồn: UNWTO [14])

Đại dịch COVID-19 không chỉ làm giảm lượng khách du lịch quốc tế mà còn ảnh hưởng tương đối lớn đến nền kinh tế Việt Nam, trong đó, ngành du lịch bị ảnh hưởng khá nặng nề. Theo Tổng cục Thống kê, trong 3 tháng đầu năm 2020 du lịch Việt Nam đón gần 3.686.779 lượt khách quốc tế, giảm 813.335 lượt khách và chỉ bằng 81,93 % mức cùng kỳ năm 2019. Kết quả quý II/2020 còn tồi tệ hơn khi toàn ngành du lịch gần như tê liệt do tình trạng cách ly xã hội để phòng ngừa dịch bệnh. TP. Đà Nẵng là một trong những điểm du lịch hàng đầu của Việt Nam, có tổng lượng du khách trong quý I/2020 đạt gần 1,3 triệu du khách từ trong và ngoài nước, giảm 31,2% so với cùng kỳ năm 2019. Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh là 2 trung tâm kinh tế lớn của Việt Nam cũng đang phải đối mặt với số lượng khách du lịch giảm đáng kể.

- Doanh thu từ ngành du lịch quốc tế:

Du lịch là một lĩnh vực kinh tế tổng hợp, liên quan tới nhiều nhóm ngành khác, như: vận chuyển, lưu trú, dịch vụ ăn uống...; vì vậy tác động của dịch COVID-19 khiến doanh thu tất cả những nhóm ngành này cũng đồng thời sụt giảm. Theo UNWTO, lượng khách du lịch quốc tế giảm làm giảm sút doanh thu xuất khẩu từ du

lịch từ 910 tỷ USD đến 1.200 tỷ USD trên toàn thế giới trong 10 tháng đầu năm 2020. Sự sụt giảm về du lịch quốc tế này có thể dẫn đến thiệt hại kinh tế ước tính hơn 2 nghìn tỷ USD trong GDP toàn cầu, hơn 2% GDP của thế giới vào năm 2019.

- Việc làm của ngành du lịch:

Ở nhiều quốc gia, những người lao động trong ngành du lịch hiện phải đối mặt với việc giảm giờ làm một cách mạnh mẽ và nghiêm trọng, giảm lương đáng kể và có nguy cơ mất việc làm. Theo UNWTO, có khoảng 100 đến 120 triệu việc làm du lịch trực tiếp đang gặp rủi ro trong 10 tháng đầu năm 2020.

Nhiều công ty không có lựa chọn nào khác ngoài việc tạm thời giảm các hoạt động của mình để giảm thiểu chi phí vận hành, trong khi nhiều chính phủ đã bắt buộc đóng cửa tất cả các hoạt động kinh doanh không thiết yếu để bảo vệ sức khỏe cộng đồng. Vào cuối tháng 3/2020, các biện pháp phong tỏa tại Pháp dẫn đến việc 75.000 nhà hàng, 3.000 câu lạc bộ và 40.000 quán cà phê phải đóng cửa, ảnh hưởng đến 1 triệu người lao động. Tại Hoa Kỳ, cuộc khủng hoảng đã gây ra làn sóng sa thải. Các lĩnh vực dễ bị sa thải nhất bao gồm bán lẻ, dịch vụ thực phẩm và đồ uống. Những thách thức đó có khả

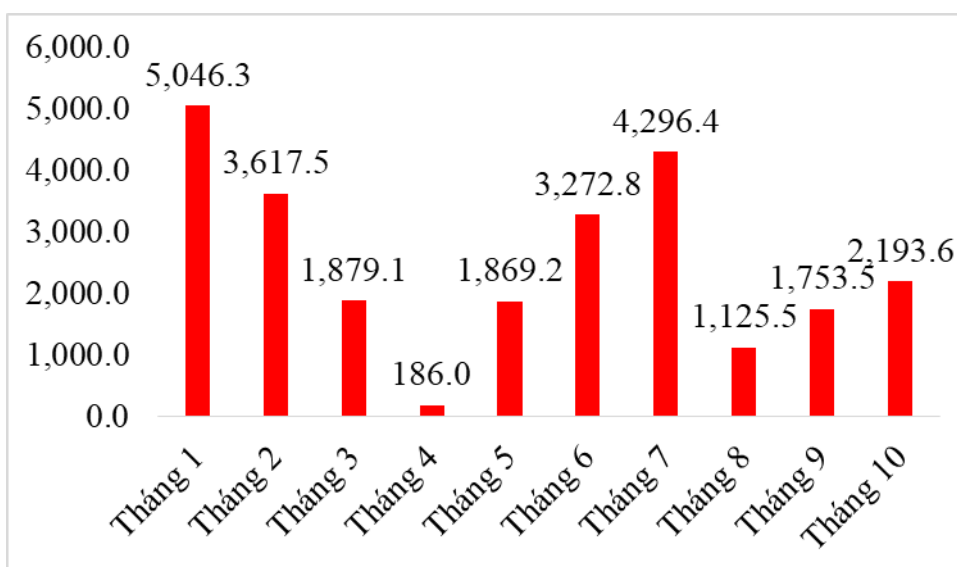
năng trở nên trầm trọng thêm trong đại dịch COVID-19 và sau khi đại dịch đi qua. Lao động di cư, lao động trẻ và phụ nữ chiếm một tỷ lệ đáng kể trong lực lượng lao động du lịch và đặc biệt có nguy cơ bị trả lương thấp, không được hưởng chế độ bảo trợ xã hội thỏa đáng và bị phân biệt đối xử về giới tính.

Như đã giải thích trong tổng quan tài liệu, sự suy giảm của ngành du lịch có thể ảnh hưởng đến nhiều các lĩnh vực trong nền kinh tế, đặc biệt là ngành hàng không và ngành khách sạn. Tác động của dịch COVID-19 đối với ngành hàng không và ngành khách sạn cụ thể như sau:

- **Ngành hàng không:** Khi dịch bệnh COVID-19 bùng phát trên toàn cầu, các biện pháp cách ly, giãn cách xã hội được áp dụng cùng với việc đóng cửa biên giới của các quốc gia, thì hàng không là một trong những ngành nghề chịu thiệt hại nặng nề nhất đối với hầu hết

các quốc gia trên thế giới. Theo Tổ chức Hàng không Dân dụng Quốc tế (ICAO), số lượng hành khách quốc tế giảm từ 44% đến 80% trong năm 2020 do sự bùng phát COVID-19. Khu vực châu Á và Thái Bình Dương có số lượng đặt vé máy bay giảm mạnh nhất (-98%) trong năm 2020, tiếp đến là châu Âu (-76%), châu Mỹ (-67%), châu Phi và Trung Đông (-65%).

Đại dịch COVID-19 đang tác động nghiêm trọng tới ngành hàng không thế giới, buộc các hãng phải tìm kiếm sự cứu trợ, sa thải nhân viên và cắt giảm hoạt động... Nằm trong vòng xoáy này, các hãng hàng không Việt Nam cũng đứng trước khó khăn chồng chất. Thiệt hại của ngành hàng không Việt Nam do ảnh hưởng của dịch COVID-19 là rất nghiêm trọng, số lượng hành khách đều sụt giảm mạnh do việc khai thác các chuyến bay bị hạn chế, đặc biệt là tháng 4 và tháng 8/2020 (hình 3).

Hình 3. Vận chuyển hành khách đường hàng không các tháng năm 2020 tại Việt Nam (nghìn lượt khách)

(Nguồn: Tổng cục Thống kê [10])

Từ tháng 9/2020, các hãng hàng không đã mở lại và tăng tần suất nhiều chuyến bay nội địa, khôi phục một số tuyến bay thương mại quốc tế nhằm đáp ứng nhu cầu đi lại của hành khách, góp phần kết nối giao thương và duy trì

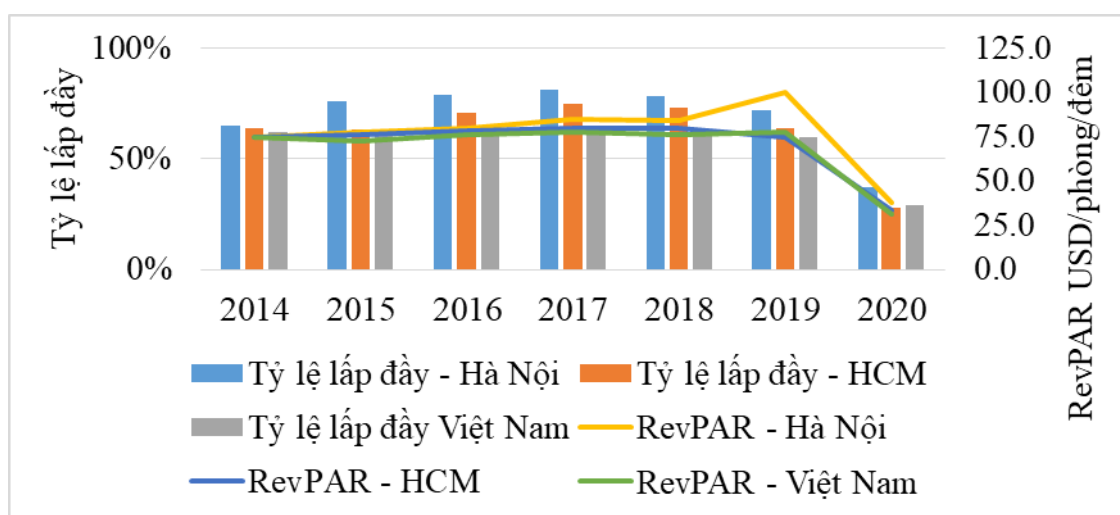
hoạt động sản xuất, kinh doanh. Trong tháng 10/2020, vận chuyển hành khách bằng đường hàng không tăng 25,1% so với tháng 9/2020. Đây là một tín hiệu tích cực cho thấy ngành hàng không đang dần hồi phục, trong đó chủ

yếu là đóng góp của thị trường hàng không nội địa. Mặc dù vậy, số lượng hành khách vận chuyển bằng đường hàng không tính chung 10 tháng năm 2020 vẫn giảm 44,6% so với cùng kỳ năm 2019. Điều này cho thấy hàng không Việt Nam vẫn còn đối mặt với rất nhiều khó khăn, đòi hỏi các hãng hàng không phải tự nỗ lực tìm kiếm cơ hội cho mình.

- **Ngành khách sạn:** Năm 2020 là một năm đặc biệt đối với ngành khách sạn, sự phát tán của virus corona cùng với các biện pháp được áp dụng để kìm hãm sự lan truyền của virus đã hạn chế các hoạt động du lịch, tạo ảnh hưởng xấu đến doanh thu và lợi nhuận của khách sạn. Các khách sạn trên khắp thế giới phải đối mặt với việc hủy đặt phòng do tình hình dịch bệnh. Do đó, năm 2020, ngành khách sạn lỗ 150 tỷ USD, phần lớn ảnh hưởng đến người lao động trong ngành. Ngành khách sạn trên toàn thế giới tại các khu vực sụt giảm mạnh doanh

thu trên mỗi phòng trống, cụ thể: Châu Á giảm 67,8% và Châu Âu giảm -61,7%.

Ngành kinh doanh khách sạn tại Việt Nam cũng gặp nhiều khó khăn. Doanh thu trên mỗi phòng (RevPAR) trong 6 tháng đầu năm 2020 tại thị trường Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh lần lượt giảm khoảng 56% và 64% so với cùng kỳ năm 2019. RevPAR cho cả Việt Nam trong 6 tháng đầu năm 2020 giảm khoảng 55% so với cùng kỳ năm 2019. Công suất phòng giảm sút nghiêm trọng trong tháng 4, giai đoạn diễn ra cách ly toàn xã hội, và bắt đầu được cải thiện trong tháng 5 và tháng 6 nhờ vào lượng khách nội địa bắt đầu du lịch trở lại. Tuy nhiên, đối với thị trường khách sạn cao cấp tại Hà Nội và thành phố Hồ Chí Minh, do có sự phụ thuộc đáng kể vào nguồn khách quốc tế nên công suất phòng tại hai thị trường này chỉ tăng nhẹ trong khoảng từ 1-1,5 điểm phần trăm mỗi tháng.

Hình 4. Tình hình hoạt động thị trường khách sạn 4, 5 sao, Việt Nam

(Nguồn: STR, CBRE Việt Nam [1])

4. Kết luận và hàm ý chính sách

Nghiên cứu cho thấy sự sụt giảm của lượng khách du lịch và doanh thu từ ngành du lịch trên thế giới năm 2020. Nghiên cứu cũng cho thấy sự sụt giảm đột ngột trong ngành hàng không, ngành khách sạn. Do đó, có thể kết luận rằng đại dịch COVID-19 ảnh hưởng nặng nề

đến lĩnh vực du lịch. Điều này cho thấy ngành du lịch dễ bị ảnh hưởng bởi các cuộc khủng hoảng toàn cầu. Tác giả đưa ra một số hàm ý chính sách như sau:

- Các nhà hoạch định chính sách trong ngành du lịch cần phát triển một cơ chế chiến lược sẵn sàng chống lại khủng hoảng như khủng hoảng

đại dịch COVID-19. Chiến lược này bao gồm các nội dung như: Chấp nhận thiệt hại về kinh tế, bảo vệ sức khỏe, hỗ trợ người dân bị mất thu nhập đột ngột, bảo vệ năng lực sản xuất ở mức tối đa khi khủng hoảng đi qua.

- Ngành du lịch thế giới cần sự hợp tác hơn là cạnh tranh để giảm chi phí của COVID-19. Các công ty du lịch cần phải đồng lòng liên kết với hàng không, vận tải, khách sạn, nhà hàng... để xây dựng những gói kích cầu du lịch nhằm giúp cho du lịch hồi phục nhanh sau giai đoạn khủng hoảng. Ngoài ra, các công ty du lịch có thể thuê ngoài để giảm chi phí hoạt động.

- Tiếp tục mở rộng tiếp thị tới các thị trường tiềm năng, cải thiện chi tiêu trung bình và thời gian lưu trú của du khách nước ngoài, đa dạng hóa thị trường khách du lịch đến từ các quốc gia khác nhau.

Tài liệu tham khảo

- [1] CBRE Việt Nam (2020), *CBRE Hotel Insights: Ảnh hưởng của COVID-19 đến thị trường khách sạn Việt Nam* < <http://www.cbrevietnam.com/Vietnam-Property/pressrelease/cbre-hotels-insights-implications-of-covid-19-on-the-vietnam-hospitality-market?lang=vi>>
- [2] El-Erian, M. (2020), *The Coming Coronavirus Recession and the Uncharted Territory Beyond*, Foreign Affairs, Media Report
- [3] Elliot, L. (2020), *Prepare for the coronavirus global recession*, The Guardian, Media report
- [4] Horowitz, J. (2020), *The global coronavirus recession is beginning*, CNN. Media report
- [5] IMF (2020a), *World Economic Outlook: Chapter 1: The Great Lockdown* <<https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/04/14/weo-april-2020>>
- [6] IMF (2020b), *World Economic Outlook: Statistical Appendix: Tables Part A*. <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/04/14/weo-april-2020>
- [7] Tổng cục Du lịch (2019), Báo cáo thường niên du lịch Việt Nam 2019
- [8] UNCTAD (2021), *Từ phục hồi đến chống chịu: Chiều hướng phát triển*, Geneva, Ngày 15 tháng 9 năm 2021
- [9] UNWTO (2020a), *COVID-19 Related Travel Restrictions: A Global Review for Tourism*, Second Report as of 28 April 2020
- [10] UNWTO (2020b), *World Tourism Organization Underscores Tourism's Importance for COVID-19 Recovery in Audience with the King of Spain*
- [11] www.gso.gov.vn/du-lieu-va-so-lieu-thong-ke/2020/11/tang-cuong-thi-truong-noi-dia-hang-khong-khoi-sac-trong-thang-muoi/
- [12] www.unwto.org
- [13] www.unwto.org/covid-19-and-tourism-2020
- [14] www.unwto.org/international-tourism-and-covid-19
- [15] www.unwto.org/unwto-tourism-dashboard
- [16] www.worldometers.info
- [17] www.worldometers.info/coronavirus/?utm_campaign=homeAdTOA?#countries